

Поезията на Библията

I. Разпространението на поезията в Стария завет

В БИБЛИЯТА „има поезия, която е предизвикала удивлението и възхищението на света. По сияйна красота, по възвишено и тържествено величие, по трогателен патос, тя е несравнима с най-блестящите произведения на човешкия гений“ (СТ 429). „Най-ранните, както и най-възвишените поетични изказвания, известни на човека, се намират в Писанията“ (Изд. 159). Няма песни като песните на Сион.

Около 40 процента от Стария завет е поезия. За среднотатистическия читател на KJV и много други английски версии това е стряскащо откритие. Той е свикнал да вижда поезия, отпечатана под формата на измерени редове и строфи, обикновено съдържащи ясно изразен правилен ритъм и рима, докато повечето от разпространените версии правят малко или никакво типографско разграничение между стих и проза. На някои от редакторите е било оставено да представят поезията на Библията в типографската форма на стих.

По-голямата част от библейската поезия се появява в Стария завет: в откъси от историческите книги, в пасаж, преплетени с прозаичните части на пророците, и в шест книги, които са поетични като цяло или в по-голямата си част. Поезията се появява в Новия завет само в няколко отделни случая и то главно в цитати от Стария завет.

Значението на поезията и музиката сред евреите се потвърждава от факта, че еврейският език има редица синоними на думата „песен“. Сред основните предмети на изучаване в древните школи на пророците, свещената поезия и свещената музика са заемали почетни места (Изд. 47; ПП 593).

В историческите книги. В историческите книги на Стария завет има са примери за поезия, използвани за илюстриране на историята и за придаване на живост на повествованието. Една от уникалните характеристики на библейската литература се състои в появата едновременно на прозаичен разказ и поетично възхваляване на историческото събитие.

Например, веднага след графичния разказ за преминаването на израилтяните през Червено море се появява лиричното възхваляване на поражението на египтяните и избавлението на Израел, „Песента на Моисей и Мириам“ (виж Изх. 14, 15). Тази ода е сред най-старите победни песни. Следвайки прозаичния разказ за победата над Сисара, капитанът на армиите на ханаанския цар Явин, от ръцете на израилтяните под предводителството на Девора и Варак, се появява бойната ода, обикновено наричана „Песента на Девора и Варак“ (виж Съдии 4, 5). Тази поема е наречена „най-великата бойна песен на всяка епоха или народ“. След историята за смъртта на Йонатан и Саул от ръцете на филистимците се появява трогателният Плач на Давид (виж 1 Царе 31; 2 Царе 1). По изтънченост на вкуса, по деликатност и съвършенство на структурата, малко елегии в световната литература могат да се сравнят с това изящно произведение на елегичната поезия.

Примери за поезия се появяват във всички книги на Петокнижието с изключение на Левит. В Битие има шест: Песен на песента на Ламех, 4:23, 24; Проклятието на Ной над Ханаан и благословията над Яфет, 9:25–27; Божието пророчество към Ребека, 25:23; Благословията на Исаак над Яков, 27:27–29; Благословията на Исаак към Исав, 27:39, 40; Благословията на Яков към синовете му, 49:2–27. Единственият случай на поезия в Изход е превъзходната Песен на Моисей и Мириам, 15:1–18, 21. Числа имат следните примери: Аароновата благословия, 6:24–26; Формули за вдигане и поставяне на ковчега, 10:35, 36; Песен на долината, 21:14, 15; Песен на кладенеца, 21:17, 18; Падането на Есевон, 21:27–30; Пророците на Валаам, 23:7–10, 18–24; 24:3–9, 15–24. Второзаконие представя „Проклятията“, 27:15–26; „Песента на песента на Моисей“, 32:1–43; и „Благословието на дванадесетте племена от Моисей“, 33:2–29.

Единственият случай на стих в Исус Навин е „Заповедта на Исус Навин към слънцето и луната“, 10:12, 13. Съдии имат „Песента на Девора и Варак“, 5:1–31; и гатанките на Самсон, 14:14, 18; 15:16. Рут включва Завета на Рут с Ноемин, 1:16, 17. 1 Царе има „Благодарността на Анна“, 2:1–10; и откъси от популярни песни в хвала на Давид, 18:7; 21:11. 2 Царе има „Плачът на Давид“, 1:19–27; „Елегията на Давид за смъртта на Авенир“, 3:33, 34; „Песента на победата“ на Давид, 22:2–51 (виж Пс. 18); и „Последните думи на Давид“, 23:1–7. В 1 Летописи се появява „Химнът на Давид за въвеждането на ковчега“, 16:8–36. Във 2 Летописи има поетични рефрени в 5:13; 6:1, 2; 7:3; 20:21; и заключителното приписване на Соломоновата молитва, 6:41, 42.

В Пророците. Пророческите книги на Стария завет представляват уникален принос към световната литература чрез сливането на проза и поезия в непрекъсната последователност. В тези книги пророческата история, ораторските беседи и поетичните празненства се преплитат. Пророкът пише думите на божественото пророчество; той говори в страстни периоди и балансирани изречения на възвишена ораторска дейност, укорявайки, умолявайки, осъждайки, утешавайки своя заблуден народ; и той вплита във вдъхновения литературен продукт елементите на лирическата поезия – цялото това образува литературен тип, напълно непознат в другите литератури на света.

Първите 39 глави на Исаия се състоят от смесени пасажии от проза и поезия; но глави 40–66 от пророчеството са почти изцяло поезия. Глави 1–31 и 46–51 от Йеремиа представят смесване на проза и поезия. Има няколко случая на поезия в Езекиил и Даниил. Повечето от така наречените малки пророци също се състоят изцяло или частично от поезия. Само Агей и Малахия са изключително прозаични. Страстното и често яростно красноречие на пророците намира израз във възвишените ритми на лирическата поезия.

В книгите с поезия. Пет книги от Стария завет могат да се считат за книги с поезия, доколкото се състоят изцяло или предимно от литература под формата на стихове. Това са Псалми, Притчи, Плач на Йеремиа, Песен на песните и Йов. Псалми, Плач на Йеремиа и Песен на песните са чиста поезия. Йов е предимно поезия - само прологът и епилогът му са под формата на проза. Притчи е практическа философия под формата на поезия. В допълнение към тях, Еклесиаст има значителен дял от красива поезия.

II. Поетичните книги на Стария завет

Псалми. Псалмите са квинтесенцията на лирическата поезия. В своята дълбочина на емоциите и висотата на стремежите, в пълното им разкриване на най-съкровени мисли и въпроси на човешката душа, в красотата и деликатността, а понякога и в силата и величието на израза си, те са ненадминати от най-възвишените изрази на просто човешката лирическа поезия. Защото коя друга поезия може да се издигне до висотите на поезията, чиято тема е търсенето на вечния Бог от душата? Както духовното и вечното надхвърля естественото и ефимерното, така и поезията на Псалмите се издига над най-великите творби на световната лирика. съкровища.

Притчи. Характерната литературна форма на Притчите е машал, или единична поговорка, прост куплет от два успоредни стиха, изразяващ с изключителна компресия на езика аксиоматична, самоочевидна истина. Преобладаващата форма е тази на антитетичния или контрастен паралелизъм, например:

„В многото думи не липсва грях:“

а който въздържа устните си, е мъдър“ (Притчи 10:19). Но има и многобройни случаи на синоними паралелизъм, например:

„Сърцето на благоразумния придобива знание;

и ухото на мъдрите търси знание“ (Притчи 18:15); и на синтетичен паралелизъм, например:

„Слушайте съвет и приемайте наставления,

за да бъдеш мъдър в края си“ (Притчи 19:20).

Тази единична поговорка е литературната форма за цялата тема на гл. 10:22 до 16:33; тя също се среща неравномерно в цялата книга.

Често мъдростта на Притчи приема формата на монолози (виж 1:20–33; 7:1 до 8:36); на сонетни стихотворения (виж 4:10–19; 9:1–18; 24:30–34); на епиграми (виж 23:19–21, 26–28, 29–35); и едно превъзходно акростихово или азбучно стихотворение, което завършва книгата: стихотворението „Добродетелната жена“ (31:10–31). То се състои от 22 стиха, всеки от които започва с буква от еврейската азбука в обичайния ред на тази азбука.

По този начин, в най-различни форми, Притчи постигат целта си: да вдъхновят страхопочитание към Бога, да възвеличат мъдростта и да наставляват в практически добродетели.

Плач на Йеремиа. На еврейски език книгата „Плач на Йеремиа“ показва уникална поетична структура: нейната метрична система е тази на ритъма „кина“, а общата ѝ форма е акростих или азбучен ред. В ритъма „кина“ всеки ред има пет удара, три в първата половина и два във втората половина, което създава ефект на дълго крещендо, последвано от по-кратко декрещендо, сякаш скръбта се издига до своя връх и след това се изчерпва по-бързо. Нещо повече, цялото стихотворение е разширен пример за ритъм „кина“, тъй като погребалната песен достига своя връх в глава 3 и по-бързо се спуска до основното си ниво в края на глава 5.

Акростихът на „Плачът на Йеремиа“ е сложна. Първата глава се състои от 22 триолепни стиха, като всеки стих започва с начални букви в правилния ред на еврейската азбука. Втората глава следва същия модел, с лека вариация в реда на азбуката. Третата глава дава акростих на всеки ред от всеки триолепен стих като своеобразен кулминационен момент на стихотворението. Четвъртата глава се променя на куплети с ритъм „кина“, като акростих има само в началото на всеки куплет. Петата глава премахва както акростиха, така и ритъма „кина“, сякаш обичайните литературни форми вече не са адекватни, за да изразят скръбта на автора. Стихотворението е модел на художествена структура.

Песен на песните. Песен на песните е единствената книга в Библията, състояща се изцяло от поезия под формата на диалог. Тя е прекрасен пример за ориенталски пасторал. Графичните образи, появяващи се в бърза последователност в цялата книга, са характерни за този тип поезия. Западният ум трудно разбира и оценява откровеността на тази образност. Осъзнаването на фигуративната природа на езика на този тип поезия ще помогне за разбирането на посланието на книгата.

Йов. Несъмнено най-художественият продукт на еврейския литературен гений е книгата Йов. Темата на Йов е вековният проблем на човешкото страдание: В свят, създаден и поддържан от справедлив и добър Бог, защо един добър човек трябва да страда? В наративна рамка с епични размери, драматичен диалог се опитва да реши проблема. Дебат се води в три цикъла, като Йов и приятелите му се редуват в дискусиата; но последният цикъл остава недовършен - спорът е изчерпан. Млад мъж се намесва, сякаш за да даде окончателното и окончателно решение на проблема, но самият Бог се намесва.

Книгата на Йов е забележителна с възвишеността на темата и обхвата на нейното разглеждане; с красотата и разнообразието на описанията на природата и мащаба на нейните живописни ефекти върху земята.

и небето; и в съзнанието си за Божието присъствие в човешкия опит и дълбокото си прозрение за природата на изкуплението и реалността на Изкупителя.

Еклесиаст. Книгата Еклесиаст, или Проповедникът, е дело на Соломон, „най-великият, най-богатият и най-мъдрият цар“ от всички епохи (9Т 281). Книгата е написана в по-късния му живот, когато след години, прекарани в опити да намери удовлетворение в удоволствията на този свят, той осъзнава порочността на своя път и се връща към Бога, Източника на неговата мъдрост. „И сега, след като чрез тъжен опит научи безумието на такъв живот, неговото копнежено желание е да спаси другите от навлизането в горчивия опит, през който той е преминал“ (РК 80).

Въпреки че по-голямата част от темите на Еклесиаст са в прозаична форма, в цялата книга има благородни поетични пасажии, кулминиращи в стихотворението „Помни сега за Твоя Създател“ (12:1–8), което е разширен пример за употреба на ориенталски фигури на речта.

За по-пълно обсъждане на тези пет книги вижте въведението към всяка от тях.

III. Характеристики на библийската поезия

Божествено съзнание. Поезията на Стария завет се характеризира с интензивно осъзнаване на реалността на Бог. Тя е изпълнена с чувство за Неговото присъствие. Тя е по същество религиозна. В „Плачът за Саул и Йонатан“ на Давид любовта му към Йонатан е подчинена на ужаса му от шокиращата непочтителност на отнемането на живота на помазания от Бога цар. В „Песен на Девора и Варак“ отмъщението срещу врага е подчинено на доверието в Бог. В еврейската поезия Бог е навсякъде присъстващ.

Любов към природата. Поезията на Стария завет изобилства от любов към природата. Тя блести с живописни ефекти на превъзходна красота. Но за еврейския поет красотата или величието на природата никога не е самоцел. Любовта към природата води отвъд природата към нейния Създател и вдъхновява поета с по-силна преданост към Бога. „Огън и град; сняг и пари; бурен вятър“ може да дойдат, но те идват „изпълнявайки словото Му“ (Пс. 148:8).

В Псалма за гръмотевичната буря (Пс. 29) поетът е развълнуван не толкова от физическа демонстрация на природните явления, както чрез силата, славата и добротата на Бог, разкрити в бурята: „в храма Му всеки говори за Неговата слава.“ „ГОСПОД седи Цар над потопа“ (ст. 9, 10). По подобен начин, дейностите на дивите създания през нощта насочват мислите на псалмиста към Този, който ги е създал:

„Той определи луната за определяне на времена:

слънцето знае заляза си.

Ти правиш тъмнина и тя е нощ:

където всички горски зверове изпъзват.

Младите лъвове реват след плячката си,
и търсят храната си от Бога.

Слънцето изгрява, те се събират заедно,
и ги полагат в леговищата им. ...

Господи, колко многобройни са Твоите дела
с мъдрост си ги създал всичките:

земята е пълна с твоите богатства“ (Пс. 104:19–24).

Универсални качества. Като цяло, поезията на Стария завет избягва абстрактното, склонна е да отбягва обширните спорове и изобилства от идеи, общи за човешкия род. Тя е по същество конкретна. И е сентенционна, съгъстявайки много в малко. Най-дълбоките етични истини са изразени в най-простите пословици. Ето защо е толкова...

цитируемо. И е богато на фигури на речта, сравнения, метафори и олицетворения, които придават свежест и жизненост на идеите му и ги правят ясни за хора от всички класи във всички народи през всички епохи.

Красота в природата. Като примери за красота в поетичната интерпретация на природата, обърнете внимание на следните

примери: Идването на пролетта.

„Защото, ето, зимата отмина,
дъждът свърши и си отиде;
цветята се появяват по земята;
времето за пеење на птици дойде и гласът на
гургулицата се чува в нашата земя;“

Смокиновото дърво пуска зелените си
смокини, а лозите с младото грозде
издават приятен аромат.

Стани, любима моя, прекрасна
моя, и дойди“ (Сол. 2:11–13).
Бойният кон.

„Дал ли си сила на коня?“
Облякъл ли си врата му с гръм?

Можеш ли да го уплашиш като скакалец? Славата на
ноздрите му е ужасна.

Той копае с копита в долината и се радва на силата си:

Той продължава да се среща с въоръжените мъже.

Той се присмива на страха и не се плаши, нито
се отвърща от меча.

Колчанът дрънчи срещу него,
блестящото копие и щитът.

Той поглъща земята с ярост и ярост: нито вярва, че това е
звукът на тръбата.

Той казва сред тръбите: „Ха, ха!“ И усеща
битката отдалеч,

гръмотевицата на военачалниците и викът“ (Йов 39:19–25).

Красота в човешката природа. Като примери за поетично третиране на човешката природа, обърнете
внимание на
следното: Синовна преданост.

„Не ме умолявай да те оставя,
нито да се върна от преследването ти:

защото, където отиваш Ти, ще отида и аз;

и гдето пренощуваш ти, там ще пренощувам

и аз; твоят народ ще бъде мой

народ и твоят Бог – мой Бог.

„Гдето умреш ти, ще умра и аз, и

там ще бъда погребан; така

да ми направи Господ, да! и още повече да

прибави, ако само смъртта ме раздели с теб“ (Рут 1:16, 17).

Бедствие в бурно море.

„Защото Той заповядва и повдига бурния вятър, който повдига
вълните му.“

Те се издигат до небето, слизат отново в дълбините: душата им се топи от беда.

Те се клатушкат напред-назад, и се клатушкат като пиян човек, и
са на края на ума си“ (Пс. 107:25–27).

Любовта на мъжа и прислужницата.

„Както е ябълковото дърво между дърветата в гората, така
е и любимият ми между синовете.“

Седнах под сянката му с голяма наслада и плодовете му
бяха сладки за вкуса ми.

Той ме доведе в дома на пиршествата и знамето
Му над мен беше любов“ (Сол. 2:3, 4).

Пламенен патриотизъм.

„Ако те забравя, Йерусалиме, нека
десницата ми забрави лукавството си.“

Ако не Те помня, нека езикът
ми се залепи за небцето ми; ако не предпочитам

Йерусалим пред най-голямата
си радост“ (Пс. 137:5, 6).

Трогателна скръб.

„О, Йонатане, ти беше убит на високите си места.“

Скърбя за тебе, брате мой Йонатане:

Много ми беше приятен ти: любовта ти към
мен беше чудесна, надминаваща
любовта на жените.

„Как паднаха силните, и оръжията
на войната загинаха“ (2 Царе 1:25–27).

Перфектно доверие.

„Защото зная, че моят изкупител е жив и че в
последния ден Той ще застане на земята;“

И макар че червеи по кожата ми разрушат това тяло, пак в
плътта си ще видя Бога; Когото ще

видя сам, и очите ми ще гледат, а
не друг; макар че вътрешностите ми ще се изтощат в
мен“ (Йов 19:25–27).

Възвишеност. Като примери за възвишеното в поезията, разгледайте следните пасаж:

„Чуйте, небеса, и аз ще говоря;“

и чуй, земя, думите на устата ми.

Учението ми ще капе като дъжд, словото

ми ще се излее като роса, като ситен

дъжд върху нежната трева и като дъжд върху
тревата“ (Второзаконие 32:1, 2).

„И сега, прочее, стани, Господи Боже, в Твоето място за покой, Ти и
ковчегът на Твоята сила;

Нека Твоите свещеници, Господи Боже, се облекат в спасение,
и нека Твоите светии се радват в благодост“ (2 Лет. 6:41).

„Вдигнете очите си нагоре,
и ето кой е създал тези неща,
който извежда множеството им по брой:
Той ги нарича всички по име
чрез величието на силата Си,
защото е силен във властта си;
нито един не отпада“ (Исая 40:26).

IV. Метричните елементи на еврейската поезия

Общи. За разлика от повечето съвременни английски стихове, еврейските стихове не зависят от стихотворна схема с редовно повтарящ се акцент и рима. Акцентът му е неправилен, а римата му, ако изобщо се появява, изглежда случайна или небрежна. За тези, които трябва да четат Библията в превод, най-значимата метрична основа на еврейския стих се състои от балансираната симетрия на формата и смисъла, известна като паралелизъм. Първият учен, който изследва напълно природата на еврейската поезия и постави изучаването ѝ на солидна основа, е епископ Робърт Лоут, оксфордски учен и професор. В своите „Лекции върху свещената поезия на евреите“ (1753 г.) Лоут определя склонността на еврейската поезия да подрежда изказвания по двойки, като звук и неговото ехо, като паралелизъм на членовете. Уотс-Дънтън го нарича „смислен ритъм“, а Ван Дайк го описва като „мисловен ритъм“. За този отличителен елемент в структурата на еврейската поезия Стенли казва: „Бързите удари като на редуващи се криле, издигането и потъването като на разтревоженото сърце, които са красиво описани като същността на паралелната структура на целия еврейски стих, са точно подходящи за безкрайната игра на човешкото чувство и за разбирането на всяка епоха и нация.“ Заслужава да се отбележи, че тази поетична характеристика е предадена почти без загуба на английски език. Макар че източникът на паралелизма е неизвестен, той

Трябва да се отбележи, че елементът на паралелизъм като характерна черта на еврейската поезия е споделен с други древни литератури като египетската, асиро-вавилонската и ханаанската.

Пример за паралелизъм на структурата в най-простата му форма може да се види в така наречената „Песен на меча“ или „Песен на Ламех“ (Бит. 4:23, 24), която вероятно е най-старият пример за поезия в Библията. В тази шестстишна песен на Ламех, паралелната структура на еврейския стих се проявява в своята пълна простота. Стихотворението се състои от три синонимни куплета или паралелизма.

„Ада и Села, чуйте гласа ми;
Вие, жени на Ламех, чуйте речта ми:
защото убих човек за моята рана,
и млад мъж за моя вреда.
Ако Каин ще бъде отмъстен седмкратно,
наистина Ламех седемдесет и седмкратно.“

С този пример като начало, преминаваме към по-пълно обяснение и илюстрация на принципа на паралелизма като главен определящ фактор в еврейския език.

Основни форми на паралелизъм. Общопризнати са три основни форми на паралелизъм:

1. Синонимичен паралелизъм, при който основната мисъл се повтаря в различни думи и образи във втория ред на двустишието, например: „Съберете се и чуйте, синове Яковови, и послушайте баща си Израил“ (Бит. 49:2).

„Слънце, застани над Гаваон, и ти, луно,
в долината Аялон“ (Исус Навин 10:12).

„Предписанията на Господа са прави, радват сърцето:

„Заповедта Господня е чиста, просветлява очите“ (Пс. 19:8).

2. Антитетичен или контрастен паралелизъм, при който мисълта за първия ред на Куплетът е допълнително обяснен чрез контраста или обръщането му във втория ред, например:

„Така да погинат всички Твои врагове, Господи;

а ония, които Те обичат, нека бъдат като слънцето, когато изгрява в
силата си“ (Съдии 5:31).

„Защото Господ знае пътя на праведните, а пътят на
нечестивите ще погине“ (Пс. 1:6).

„Гневът на царя е като рев на лъв;

но Неговата благодат е като роса върху тревата“ (Притчи 19:12).

3. Синтетичен или конструктивен паралелизъм, при който вторият ред на двустишието добавя мисъл към първия ред чрез допълване, разширяване или засилване. Двата реда могат да стоят в отношението причина и следствие, условие и заключение, предложение и допълнение и т.н., например:

„Но аз поставих Царя Си на

светия Си хълм Сион“ (Пс. 2:6).

„Господ погледна от небето върху човешките чада,

за да видя дали има някой разумен и търси Бога“ (Пс. 14:2).

„По-добре е вечеря от зеле с любов, отколкото

вол в обора с омраза в него“ (Притчи 15:17).

„Отговаряй на безумния според глупостта му, за да

не би да се окаже мъдър в собственото си мислене“ (Притчи 26:5).

„Който бърза да забогатее, има зли очи,”

и не мисли, че ще го постигне сиромашия“ (Притчи 28:22).

Вторични форми на паралелизъм. В допълнение към първичните форми на паралелизъм са разпознати три вторични форми: 1. Емблематичен

паралелизъм, украсен вид синонимичен паралелизъм, в

в което се използва фигуративен израз или някакъв образ, за да се развие мисълта, например:

„Не се

раздразнявай заради злодеите, нито

завиждай на онези, които вършат беззаконие.”

Защото скоро ще бъдат отсечени като трева и ще

изсъхнат като зелена билка“ (Пс. 37:1, 2).

„Нека всички се посрамят и се обърнат назад

които мразят Сион.

Нека бъдат като тревата по покривите, която

изсъхва, преди да порасне, с която

косачът не пълни ръката си, нито онзи, който

вързва снопи, не пълни пазвата си.

Нито пък минаващите казват:

Благословието Господне да бъде върху
теб; благославяме те в името Господне " (Пс. 129:5-8).

2. Кулминационен, или стълбовиден, паралелизъм, енергичен вид синтетичен паралелизъм,
при който ключова дума или фраза, или няколко думи или фрази, се повтарят и пренасят, докато
мисълта не бъде завършена в самия край на разширения паралелизъм, например: „...

защото Той иде,

защото Той иде да съди земята; Той

ще съди света с правда и племената с истината

Си" (Пс. 96:13).

„Ще повдигна очите си към хълмовете,

откъдето идва помощта ми."

Помощта ми идва от Господа, Който

е направил небето и земята.

Той няма да остави кракът ти да се поклати;

Оня, Който те пази, няма да задреме.

Ето, Онзи, Който пази Израил,

няма да дреме, нито да спи" (Пс. 121:1-4).

3. Интровертен паралелизъм, вид паралелизъм, при който първият и последният от
поредача от редове са сходни и обхващат редица редове, развиващи основната идея, например:

„Извиках

към Тебе, Господи; и към

Господа се помолих."

Каква полза има от кръвта ми, когато

сляза в ямата?

Ще Те хвали ли прахът, ще

разгласи ли Твоята истина?

Чуй, Господи, и смили се над мен; Господи,

бъди ми помощник" (Пс. 30:8-10).

„Лицето на Господа е против онези, които вършат зло,

за да се изличи спомена за тях от земята.

Праведните викат и Господ чува,

и ги избавя от всичките им беди.

Господ е близо до онези, които са със съкрушено сърце, и

спасява онези, които са със съкрушен дух .

Много са страданията на праведния:

но Господ го избавя от всички тях.

Той пази всичките му кости:

нито един от тях не е счупен.

Зло ще убие нечестивия, а

ония, които мразят праведния, ще бъдат опустошени" (Пс. 34:16-21).

Вариации в паралелизма. Най-простата и най-често срещана форма на паралелизъм е

двустипише, или куплет, но често се допълва до три или четири реда и може да се разшири до

значителен брой редове в голямо разнообразие от комбинации. По този начин, няколко

последователни реда могат да бъдат синоними, например:

„Потоците повдигнаха, Господи ,

„Реките издигнаха гласа си; реките
издигнаха вълните си“ (Пс. 93:3).

„Как да те предам, Ефреме? Как да те
избавя, Израилю? Как да те направя
като Адама? Как да те поставя като

Цевоим?“ (Осия 11:8).

„За да бъдат синовете ни като
растения, израснали в
младостта си, и дъщерите ни като крайъгълни
камъни, полирани по подобие на дворец, за
да бъдат пълни житниците ни,
давайки всякакъв вид добитък:
за да раждат овцете ни хиляди и десетки
хиляди по улиците ни; за да бъдат
воловете ни силни за работа; за да няма
влизване с взлом, нито излизане, за да няма
роптание по улиците ни“ (Пс. 144:12–14).

Понякога два синоними могат да бъдат допълнени с трети, например: „Рувим, ти си
моят първороден, моята сила и
началото на моята сила, превъзходство на
достойнството и превъзходство на мощта“ (Битие 49:3).

„Юда, ти си този, когото ще хвалят братята ти; ръката ти
ще бъде на врата на враговете ти; чадата на баща
ти ще се поклонят пред теб“ (Битие 49:8).

Или първите два реда могат да бъдат синоними, а третият да е допълнение към основната мисъл,
например: „Земните царе се надигат
и управниците се съветват заедно против
Господа и против Неговия помазаник“
(Пс. 2:2).

Йосиф е плодороден клон,
дори плодороден клон край
кладенец, чиито клони се простират над стената“ (Битие 49:22).

Понякога в четириредов текст първият и третият ред са успоредни, а също и вторият и
четвъртият, в преплетен модел, например: „Господ е моята светлина
и моето спасение; от кого да се боя?“

Господ е силата на живота ми ;

„От кого да се боя?“ (Пс. 27:1).

„Земята им също е пълна със сребро и злато,
нито има край на съкровищата им; земята им
е пълна с коне, нито има край на
колесниците им“ (Исая 2:7).

Такова разнообразие от подредби позволява натрупването на мисли, изречение по
изречение, в цялото стихотворение, като отделните изречения са преплетени с повторение на
рефрен, както в Пс. 136:

„Слава Господу , защото е благ:

защото милостта Му е вечна.
О, благодарете на Бога на боговете:
защото милостта Му е вечна.
Славете Господа на господарите:
защото милостта Му е вечна“ (ст. 1–3).

Могат да се дадат многобройни други развития и вариации в паралелизма, но те ще бъдат достатъчни, за да покажат, че съществува тясна връзка между мисълта и метричната структура в еврейската поезия, че еврейската поезия допуска най-голяма свобода и разнообразие от структури и че оценяването на паралелната структура е помощно средство за разбирането и екзегезата на даден пасаж от поезия.

Акцент. Друг елемент от еврейския размер, споделян и с египетския, Асиро-вавилонската и ханаанската литература е факторът на повтарящ се акцент или ритъм. Въпреки това, когато акцентът или ударението се разпознават като характеристика на структурата на еврейския стих, това не означава, че акцентът се появява редовно в стиха и че има редовно разпределение на ударените и неударените срички в стиха, както в конвенционалния английски стих. По-скоро акцентът се появява определен брой пъти в стиха, независимо от броя на сричките. Типичният стих на еврейската лирика е разделен на две части, с по две ударени срички във всяка половина.

В елегичната поезия и в друга силно емоционална поезия типичният стих има три акцента в първата половина и два акцента във втората половина; този ритъм се нарича кина ритъм. Ефектът му е като крещендо от три удара, последвано от по-кратко декрещендо от два удара. Подходяща илюстрация на такъв ритъм се намира в еврейския стих от Амос 5:2:
„Падна Израилевата девица; тя няма вече да се издигне;“
Тя е изоставена в земята си; няма кой да я вдигне.“

В епичната, дидактическата и литургичната поезия типичният стих е склонен да показва по три ударени срички във всяка половина. По-дългите стихове от тези допускат повече ударения в стиха и са възможни различни комбинации. Но в нито един от тези редове няма каквато и да е връзка между ударените срички и броя на неударените срички между ударенията. За съжаление, акцентната основа на еврейския стих не е показана в превода. Освен това много въпроси, свързани с този елемент на прозодия в еврейския стих, все още нямат отговор.

Други елементи. В допълнение към факторите на паралелизъм и неправилен акцент в еврейската поезия, заслужават внимание и други елементи на стиха като строфична или строфична структура, рефрен, акростих, асонанс и живост на речта.

Стихотворението като цяло често е разделено на поредица от строфи или строфи, за да се покаже промяна в мисълта в рамките на по-голямата единица. Понякога тези строфи са с еднаква или почти еднаква дължина, както в Пс. 1, 42, 43, 119. По-често дължината им е неравномерна, аналогично на параграфите в прозата. Строфичното разделяне понякога е маркирано с рефрен, както в Пс. 42, 43, 46, 57, 67; рядко този рефрен се допълва с напредването на стихотворението, както в стихове 19, 25 и 27 от 2 Царе 1, където Давид оплаква Саул и Йонатан, разширявайки рефрена „Как паднаха силните“ с второто и третото му повторение.

Понякога, както в Притчи, едно стихотворение може да се състои от строфи, организирани поотделно и разположени симетрично, както съставните части на английски сонет, например Притчи 6:6–11; или 24:30–34. Понякога методите на интровертен паралелизъм се разпростират върху цяло стихотворение, като началните и заключителните строфи на стихотворението представляват един вид обгръщане на междинната тема, както в Пс. 8.

Акrostих или азбучен ред, при който последователните стихове или строфи започват с последователните букви от еврейската азбука, се появява в няколко стихотворения на еврейски език, например Пс. 37, 119 и Притчи 31:10–31.

Асонансът, или съответствието на гласните звуци в реда, което не е очевидно в преводите на Библията, се появява в еврейския език на стихове като Исая 5:7, където еврейските думи за „сѣд“ и „потисничество“, както и тези за „правда“ и „вик“, имат сходни гласни звуци. А в еврейския текст на Исая 17:12, 13 е отчетлив оноματοпеичният ефект (адаптиране на звука към изразяване на смисъл), създавайки впечатление за океански прибой, който бучи в брега и се разбива в скалистия бряг. Яркостта и конкретният речник, характеристики на еврейския език, стават особено очевидни в еврейската поезия; например, пълното отчаяние е изразено в поредица от ярки картини в Пс. 69:1–3; нещастieto да бъдеш изоставен от Бога е изобразено в плеяда от конкретни образи в Плач 3:1–16.

Със сигурност в поезията на евреите красотата на мисълта и красотата на формата са съчетани в съвършен съюз. Светлината на живота блести от красива лампа. Бижото на истината свети в блестящ ковчег. Нека се поклоним на Господа в красотата на святостта.

Музикални инструменти на древните евреи

МУЗИКАТА е играла голяма роля в религиозния живот на древните евреи и видове инструменти, съществуващи от най-ранните дни на историята на този свят (Бит. 4:21), са били открити сред Божия народ в голямо разнообразие (виж Пс. 150). Музикални изпълнения са се провеждали във връзка с много велики събития от историята на израилтяните. Тяхното победоносно избавление от египетската армия при Червено море е било отпразнувано с пеене под съпровода на тимпан (Изм. 15:20). Тръбите са били сигнал за чудотворното падане на стените на Йерихон (Исус Навин 6:16). Оркестърът на Давид, който е свирил по случай пренасянето на ковчега от Кириат-Иарим в Йерусалим, е съдържал поне пет различни вида инструменти (2 Царе 6:5). Храмът на Соломон е съдържал сложна музикална организация за различните служби, извършвани там.

Музикалните инструменти, както всички други предмети за ежедневна употреба, имат дълга история и са... променили външната си форма в много детайли. Някои древни инструменти вече не са известни. Други са заели тяхното място. Днес съществува по-голямо разнообразие от инструменти от всякога и често едно и също име може да обозначава съвсем различен инструмент от този, който е използвал отдавна. Например, терминът „орган“ в Бит. 4:21 внушава напълно погрешна представа за онези, които се опитват да сравнят инструмента на Ювал със съвременен орган. По същия начин повечето хора нямат правилна представа за тимпан (Изм. 15:20), псалтир (Пс. 150:3) или тимпан (Бит. 31:27).

В миналото са се появили редица важни изследвания по тази тема, от които Най-полезни при подготовката на тази статия бяха следните: приложението на Й. Велхаузен, „Музика на древните евреи“, към неговия труд „Книга на Псалмите“, публикувано през 1898 г. в „Полихромната Библия“, редактирано от П. Хаупт. Най-актуалното изследване върху музикалните инструменти от древността до наши дни, „История на музикалните инструменти“, е написано от Кърт Сакс (Ню Йорк: WW Norton & Co., Inc., 1940), в което глава 5 разглежда израилтяните музикални инструменти. Популярна статия като настоящата се появи в „Библийският археолог“, том 4 (септември 1941 г.), стр. 33–47, под заглавие „Музикални инструменти на Израел“ от Овидий Р. Селърс. На всички тези произведения авторът на настоящата статия с благодарност признава своя дълг.

Много малко съвременни изображения на музикални инструменти от старовременните времена съществуват от Палестина, и единственият древен палестински музикален инструмент, който е запазен, са чинелите, чифт от които е разкопан във Бет-Шемеш, а друг чифт в Тел Абу Хавам; също така, дръжка на систрум е открита във Бетел. И все пак археологическият материал, който Египет и Месопотамия са извадили навяве, предоставя много илюстративни доказателства за сравнително ясно разбиране на еврейската музика. Тъй като египтяните, асирийците и вавилонците са използвали много сходни инструменти, разумно е да се предположи, че древните евреи, живеещи между двете култури, на Нил и Тигър-Ефрат, са имали музикални инструменти, които не са се различавали много от тези на техните съседи. Следователно, някои от предложените в тази статия идентификации се основават на доказателства от онези страни, които са ни предоставили богат изобразителен материал, и на действителни древни музикални инструменти, които са оцелели в сухия климат на Египет в голям брой. Трябва да се признае, че въпреки този богат материал все още има неясноти по отношение на някои термини, използвани в Библията за описание на музикални инструменти. Това е причината за някои разминавания и несъответствия, открити в това отношение в съвременните преводи на Библията.

I. Ударни инструменти

Барабан. – Читателят може да не си спомня, че е чел думата барабан в Стария завет и той е правилно, както за KJV. И все пак, еврейската дума *torh*, преведена осем пъти „табрет“ и девет пъти „тимбран“ в KJV, и „тамбурин“ или „тимбран“ в RSV, всъщност е била „ръчен барабан“, според експерти по древни музикални инструменти. Сакс казва, че „този барабан е бил направен от дървен обръч и много вероятно две кожи, без никакво дрънкащо устройство или пръчки“ (ор. cit., p. 108). Талмудът твърди, че кожата е била взета или от овни, или от диви кози. Това е бил инструмент, свирен главно от жени, но понякога и от мъже. Удрял с ръце, той сигурно е издавал звук като там-там и е съпътствал пеене и танци, за да подчертае ритъма. Изглежда, че е бил свирен само при радостни поводи, както показват следните библейски примери, които споменават този инструмент.

Лаван твърди, че на този инструмент се е свирило в дома му по празнични поводи. (Бит. 31:27). Мариам свири на него, за да акомпанира на пеенето си след избавлението на израилтяните от египтяните при Червено море (Исх. 15:20), а дъщерята на Иефтай излезе с ръчен барабан, за да посрещне победоносния си баща (Съдии 11:34). Пророците, които Саул срещна след помазването си за цар и към които се присъедини, свиреха на този инструмент (1 Царе 10:5), както и момичетата, които срещнаха Саул и Давид след победоносното им завръщане от битката с филистимците (1 Царе 18:6). Ръчни барабани са били открити в оркестъра, който Давид използва по случай пренасянето на ковчега от Кириат-Иарим в Йерусалим (2 Царе 6:5), и псалмистът насърчава своите читатели да използват този инструмент в своите хваления към Господа (Пс. 149:3; 150:4).

Чинели. — Английската дума „чинели“ произлиза от гръцката „кумбала“, която LXX използва като превод на еврейската дума *selselim*, 3 пъти в Стария завет, и на еврейската дума *mesiltayim*, която се използва 13 пъти в Летописи, Ездра и Неемия. И двата термина са производни на глагола *salal*, който означава „сблъсък“, „дрънчане“ и „изтръпване“, което показва, че звукът на името подсказва звука, който инструментът произвежда. Пс. 150:5 прави разлика между „силен“ и „високо звучащ“ (KJV) или „звучащ“ и „силен трясък“ (RSV).

чинели. Еврейското прилагателно за първия термин е шема', което означава „ясен“, докато еврейското прилагателно, използвано за разграничаване на втория, е теру'а, което означава „груб“ и „шумен“. Шумните чинели са били удряни с вертикално движение, за което Фигура 2 показва пример от асирийски релеф, но прозрачните чинели са били удряни с хоризонтално движение на ръцете.

Както вече бе споменато, при разкопките на Палестина; чинелите от Тел Абу Хауам, чиито измервания са публикувани, имат диаметър около 4 инча. Те имат дупки в центъра, през които вероятно са били прокараны каишки, а след това са били завързвани заедно от вътрешната страна.

Чинелите не се споменават в Библията преди времето на Давид. Въпреки че те се срещат и в месопотамската долина, както показва Фигура 2, те изглеждат са били непознати в древен Египет до християнската епоха. Употребата им е ограничена до религиозни церемонии в Библията. Те са споменати като инструменти в оркестъра на Давид, когато ковчегът е донесен в Йерусалим (2 Царе 6:5), и често във връзка с храмовата музика (2 Лет. 5:12; 29:25; Ездра 3:10; Неемия 12:27; и др.).

Систрум. — В списъка с инструменти, от които е бил съставен оркестърът на Давид по време на паметното събитие, споменато вече, когато ковчегът е бил донесен в Йерусалим (2 Царе 6:5), се споменава вид музикален инструмент, който не се среща никъде другаде в Библията. Еврейският мена'аним, преведен като „рогове“ в KJV и „кастанети“ в

RSV произлиза от еврейската дума пиа', „да разтърся“. LXX съдържа превода

кумбала, „чинели“, което не може да е правилно, тъй като „чинелите“ не се разклащат, а се удрят един в друг. Вулгата изглежда има най-добрия превод, *sistris*.

Систрумът е добре познат египетски музикален инструмент. Състои се от дръжка с метална примка над нея. През примката са пробивани дупки и са вмъквани парчета тел с огънати краища. Тъй като дупките са били по-големи от жиците, инструментът е издавал тракащ звук при разклащане. Този инструмент обикновено е бил свързан с поклонението на Хатор или Изид в Египет, поради което Сакс преди е смятал, че преводът „систра“ трябва да бъде отхвърлен във 2 Царе 6:5. И все пак, систри са били разкопани в шумерски гробища в Южна Месопотамия, напълно несвързани с този култ, така че Сакс сега смята, че Давид може да е използвал тези инструменти (op. cit., стр. 121). Дръжка на систрум с глава на Хатор е била разкопана във Ветил в Палестина през 1934 г. на предизраелско ниво, което показва, че систрумът е бил познат сред ханаанците. Това обаче не доказва употребата му от евреите.

Няколко глинени дрънкалки са били разкопани в Тел Бейт Мирсим, вероятно библейски Дебир, на ниво на заселване на разрушената могила, което е било едновременно с управлението на Давид. Тези дрънкалки имат формата на пясъчни часовници и съдържат камъчета във вдлъбнатата си вътрешност. Дали наистина са били музикални инструменти като систрата или детски играчки, не може да се установи.

Триъгълник. – Някакъв музикален инструмент, използван от момичетата, които посрещнали Саул и Давид след победоносното им завръщане от битката срещу филистимците, се нарича на еврейски шалишим, което в превода на KJV се превежда като „музикални инструменти“ (1 Царе 18:6). RSV предава термина по същия начин, но добавя бележката в полето „Или триъгълници, или триструнни инструменти“. Въпросната дума е най-оспорваната от всички тези.

Еврейски думи, които описват музикални инструменти в Библията. Тъй като е ясно свързано с еврейската дума шалаш, „три“, или шелиш, „третият“, преводачите предполагат, освен вече споменатите термини, че може да се превежда и като „триъгълни арфи“ или „триструнни лютни“.

Тъй като триъгълникът не е засвидетелстван никъде в древността, правилността на този превод е много съмнителна, но няма сигурност, че някое от другите предложения е по-добро. Сакс (цит. същ., стр. 123) предполага, че тази дума е била технически термин за определена форма на танц, като например римския трипудиум, в който може да се види и латинската дума за „три“. Селърс (цит. същ., стр. 45) обаче отхвърля това предположение и целият проблем трябва да се счита за нерешен.

II. Струнни инструменти

Арфа. – Във всеки случай, когато думата „арфа“ се среща в Стария завет, еврейските и арамейските термини са били погрешно разбрани от съвременните преводачи и на самата древна арфа са дадени други имена в Библията. Арфите са били широко използвани както в Месопотамия, така и в Египет от много ранни времена. Най-ранното изображение на арфа, единадесетструнен инструмент, е изобразено на каменен релеф от Лагаш (Долна Месопотамия), който е направен преди 2000 г. пр.н.е. Месопотамските арфи са имали резонаторната кутия или отгоре, както показва примерът от Асирия (фиг. 4), или отдолу, както всички египетски арфи (фиг. 5 и 6). Египетските арфи обикновено са били с толкова големи размери, че са били поставяни на земята, когато са свирили.

Библейският инструмент, който може да се сравни с арфите на Египет или Месопотамия, е този, наречен небел в еврейската Библия. Небел е на първо място името на мех, но в 27 случая е името на музикален инструмент, който е предаден като „псалтер“ 23 пъти и „виол“ 4 пъти в KJV. LXX използва paba в 14 случая, което е просто транслитерация на гръцки на еврейската nebel, но предава тази дума 8 пъти psalterion, „арфа“, и веднъж kithara, „цитра“.

Вулгата съдържа превода psalterium, „арфа“, 17 пъти, lyra 4 пъти и nablium 3 пъти, простата транслитерация на еврейската дума nebel. Йероним, преводачът на Вулгата, обяснява, че резонаторната кутия е била отгоре на тези инструменти, което, ако е вярно, би доказало, че еврейската арфа е била подобна по форма на асирийската арфа, показана на Фигура 4. Тялото ѝ, издигащо се над държача за струни, е било закръглено и изцяло покрито с кожа, поради което, според еврейски равински източници, този инструмент е получил името небел, което първоначално се е отнасяло за мех от кожа. Същите източници твърдят, че небелът е имал повече и по-големи струни от лирата и следователно е издавал звук с по-нисък тон.

Йосиф Флавий, писал през I век сл. Хр., заявява, че този инструмент е имал 12 струни, които са били дърпани с голи пръсти. Всички тези наблюдения и твърдения правят почти сигурно, че еврейският небел е бил „арфа“.

Проучване на библейските препратки към този инструмент показва, че той е бил използван почти изключително за религиозни цели. Пророците, които Саул срещнал след помазването му от Самуил, носели арфа, освен други инструменти (1 Царе 10:5), а арфите принадлежали към оркестъра на Давид при внасянето на ковчега (2 Царе 6:5). Многобройни текстове споменават това

инструмент като част от храмовия оркестър (виж 1 Лет. 15:16, 20, 28; Неем. 12:27; и др.), и псалмистът увещава своите читатели да го използват, за да хвалят Господа (Пс. 150:3).

Лира. – В 42 текста на Стария завет музикален инструмент се споменава с еврейската дума *kinnor*, преведена всеки път като „арфа“ в KJV, но „лира“ в RSV. LXX предлага превода *kithara* 20 пъти и просто транслитерация *kinura* 17 пъти. Вулгата го предава като *cithara* 37 пъти и като *lyra* два пъти. Гръцката *kithara*, римската *cithara*, е била специален вид „лира“. Следователно, читателят може да види от изброяването на древните преводи, че инструментът, наричан редовно „арфа“ в Стария завет, всъщност е бил „лира“. Последното съмнение се разсейва от факта, че египтяните са обозначавали „лирата“ с думата *kniniwr*, дума, заимствана от семитската *kinnor*.

Древни изображения от Египет, Месопотамия и Палестина са ни запазили изображения на лирата, използвана в родината на израилтяните през различни периоди. На известната стенна картина на Бени Хасан, изобразяваща пристигането в Египет на 37 амореи от Ханаан, около 1900 г. пр.н.е., е изобразен мъж, свирещ на лира (фиг. 7). Тъй като по това време лирите не са били познати в Египет, този семит е бил новост и е бил снетен за достоен за изобразяване. Илюстрацията показва, че осем струни са били опънати през резонаторната дъска, покрай празно пространство, и след това са били прикрепени към напречна греда. С дясната си ръка изпълнителят дърпа плектър по струните и използва лявата ръка за приглушаване на онези струни, които не са предназначени да издават звуци.

Следващото изобразително изображение идва от самата Палестина. Лирник е изобразен върху украсена ваза, открита в Мегидо по време на заетостта в края на 11 век пр.н.е. (фиг. 8) и следователно произхожда от времето на Саул, когато Давид е свирил на лира пред царя, за да успокои разтревожения си ум. Тази лира не се различава много от инструмента Бени Хасан, с изключение на това, че напречната греда не е успоредна на резонатора, а под ъгъл. Това също така изглежда показва, че инструментът е получил по-елегантна външна форма през осемте века, изминали откакто е нарисован примерът на Бени Хасан.

Третият пример е релеф, открит в Ниневия, сега в Британския музей, датиращ от времето на асирийския цар Сенахирим, враг на юдейския цар Езекия, около 700 г. пр.н.е. Трима вървящи семити са изобразени да свирят на лири, докато асирийски войник ги следва с изваден кинжал или боздуган в ръка (фиг. 9). Тъй като изпълнителите са изобразени точно както евреите на релефите, представящи обсадата и предаването на Лахис, обикновено се смята, че тримата семити, свирещи на лири, са пленени евреи. Звучната кутия на тези лири не се вижда, защото е зад изпълнителите, а напречните греди са конструирани малко по-различно от тези на примерите от Бени Хасан и Мегидо. Третият мъж изглежда свири с пръст без плектър, но релефът не е достатъчно ясен, за да позволи подробно изучаване на инструментите и свирачите.

Върху еврейските монети от II век сл. Хр. са изобразени по-късните форми на палестински лири (фиг. 10). Те имат резонаторна дъска с форма на чайник под овално тяло, върху което са фиксирани долните краища на струните, като рамката, показваща декорации, е почти квадратна.

Египетски и месопотамски лиристи също често са изобразявани на древните... паметници (фиг. 11, 12). Те не се нуждаят от допълнително описание, тъй като сме толкова добре

информиран за палестинската лира, с която се занимаваме основно в този библейски коментар.

Лирата, както е спомената от писателите на Библията, изглежда е била инструмент на радост и веселие. Изобретена е преди Потоп (Бит. 4:21) и е намерена в дома на Лаван (Бит. 31:27). Както вече беше посочено, Давид е свирил на лира (не на арфа) пред Саул (1 Царе 16:16, 23). Тя е била част от храмовите оркестри (1 Лет. 2:14). 15:16, 21, 28; Неем. 12:27; и др.) и често се споменава в Псалмите като инструмент, използван за хвала на Бога (Пс. 149:3; 150:3; и др.). В плен лирите са били окачвани на върбите във Вавилония, защото музикантите са били твърде тъжни, за да свирят (Пс. 137:2).

Цитра.—Три текста в Псалмите споменават музикален инструмент, наречен „асор“ в Еврейски, преведено като „инструмент с десет струни“ в KJV. С това обозначение всички коментатори са съгласни, защото еврейската дума означава основно „десет“. Те обаче се различават в мненията си относно точния характер на този инструмент. В Пс. 33:2 и 144:9 думата „асор“ следва термина *nebel*, „арфа“, без съюз, така че някои учени обозначават комбинирания термин с фраза като „десетострунна арфа“ (наред с други, RSV). Но в Пс. 92:3 се прави ясно разграничение между свирене на „асор“ и свирене на „арфа“; следователно Сакс трябва да е прав, като смята „асор“ за отделен инструмент и в трите текста, където се среща думата.

Направено е предположението, че „асор“ е лютня и RSV го превежда по следния начин: Пс. 92:3. Но това предаване не може да бъде правилно, тъй като всички изобразителни изображения на лютни в Египет и Месопотамия показват, че те са толкова тесни, че не могат да поберат повече от две или три струни. Следователно Сакс предлага „асор“ да се идентифицира с „цитра“, предложение, прието от Селърс. Цитрата не е била позната на народа на Египет и Месопотамия, но е била използвана от финикийците, съседите на израилтяните. Две такива десетструнни цитри са изобразени в ръцете на две жени върху пиксис от слонова кост (кутия за бижута или ваза, подобна на кутия), открита в Нимруд (библейският Калах) в Асирия (фиг. 15), до който град този предмет сигурно е дошъл заедно с други военни плячки от финикийски град. Също така в странно илюстрирано писмо, приписвано на Йероним, преводачът на Библията на латински, подобна десетструнна цитра е изобразена под заглавието *psalterium decachordum* (фиг. 16), към което е дадено обяснението: „Тя има десет струни, както е писано: Ще те хваля на десетструнния псалтир“ (Sachs, *op. cit.*, p. 118).

III. Духови инструменти

Флейта. — Думата „флейта“ се среща в KJV само в Дан. 3:5, 7, 10, 15 като инструмент в оркестъра на Навуходоносор, но там е погрешен превод за свирка или тръба. Флейтата обаче, един от най-старите инструменти, изобразени върху египетски паметници, не е могла да бъде непозната за евреите, тъй като е била използвана навсякъде около тях – в древен Египет, Месопотамия и Арабия. Единственият термин в еврейската Библия, който може да обозначи флейтата, е „угаб“, споменат в Битие 4:21 като инструмент, изобретен много рано в историята на този свят. В този пасаж от Битие тя е преведена като „орган“ в KJV и „тръба“ в RSV.

Преводът „орган“ следва Вулгата, където еврейският термин „угаб“ е преведено като органон, под което Джером разбирал Панските свирки, състоящи се от няколко тръби.

Тази идентификация не може да бъде правилна, тъй като панските свирали са били непознати в предгръцките периоди в целия древен свят. Повечето съвременни коментатори изглежда са съгласни, че „угаб“ е била „флейта“, получила името си от „агаб“, „обичам“, тъй като флейтата е духовият инструмент, най-тясно свързан с любовта. Сакс обаче смята, че думата „угаб“ отразява по-скоро „кухия, подобен на „у“ тембър на дълга, широка, вертикална флейта“ (цит. съч., стр. 106).

Ако отъждествяването на „угаб“ с „флейта“ е правилно, еврейската флейта трябва да е била подобно на египетската, от която до наши дни са оцелели не само изображения, но и реални екземпляри. Древноегипетската флейта е била куха тръстикова тръба с пробити отвори за пръсти в стените ѝ. Свирачът я е държал напречно и е духал. В Месопотамия флейтите са били изработвани от тръстика, а също и от глина.

Този инструмент се споменава в двете най-стари книги на Стария завет, Битие (4:21) и Йов (21:12; 30:31), и е, заедно с лирата, един от най-ранните музикални инструменти, свирени на тази земя. Изглежда, че не е принадлежал към инструментите, използвани в Храма, където по-силните инструменти очевидно са били предпочитани пред флейтата с мек тон. Въпреки това, той е споменат в Пс. 150:4 като един от музикалните инструменти, с които е трябвало да се хвали Господ.

Двойна флейта или обой. — Инструментът, наричан в еврейската Библия халил, буквално „пробит“, трябва да е „обой“ или „двойна флейта“. KJV превежда думата „тръба“, докато RSV предлага превода „флейта“. За първи път се споменава по времето на Саул (1 Царе 10:5) и оттогава нататък е засвидетелстван през целия период на царете до края на Юдейското царство (Йеремия 48:36). Тъй като всички гайдаристи, изобразени в страните около Палестина по време на периода на царете на Израел и Юда, са свирали на двойна флейта, но никога на единична флейта, е валидно да се заключи, че „пробитият“ духов инструмент, наречен халил на иврит, е „двойна флейта“ или „обой“. Египетските обои (виж фиг. 18), както и техните месопотамски аналози, са се състояли от две тръби, които очевидно са имали един мундшук. Краищата им са били държани разделени, като всяка ръка на изпълнителя е свирела отделна тръба, от които някои са били цилиндрични, а други - конични. Тъй като на снимките едната ръка на свирача редовно е показана по-високо от другата, е направено заключението, че са произведени два тона.

Селърс смята, че не само обойът може да се отъждествява с еврейския халил, но също и двойният кларинет, чиито примери са известни от древен Египет (ор. cit., стр. 41, 42).

„Двойната флейта“, подобно на обикновената, не е била използвана за храмова музика. Въпреки това, тя се споменава многократно като инструмент на радостта. Тя е била в ръцете на пророците, които са срещнали Саул след помазването му (1 Царе 10:5), свирела е от хората, когато са изразявали радостта си от коронацията на Соломон (3 Царе 1:40), но е била използвана и от разпуснати пияници по времето на Исаия (Исаия 5:11, 12).

Рог. — В Библията се срещат две еврейски думи, които обозначават инструмент, направен от животински рога, шофар и керен. Първата е била направена само от рог на овен, докато вторият термин обозначава инструмент, направен от рог на коза или овен.

Шофарът се споменава 72 пъти в Стария завет. KJV го превежда 4 пъти като „корнет“ и 68 пъти като „тромпет“. Авторите на Стария завет използват керен 5 пъти, за да опишат музикален инструмент. От тези 5 случая преводачите 4 пъти го предават като „корнет“ и веднъж като „рог“.

Преводът „рог“, макар и да не се използва от много съвременни преводачи, всъщност е по-буквалният и точен.

Рогът е единственият древен музикален инструмент, запазен в еврейската религия днес. Той се оформя чрез обработка с пара на рога на животното, докато омекне, така че да може да се сплеска и краят на камбаната да се огъне рязко. Въпреки че тези подробности не се споменават нито в Библията, нито в Талмуда, няма съмнение, че оформянето му в древността не се е различавало от съвременния метод. Първоначално е бил без мундшук, но в талмудическите времена шофарът, който е имал мундшук, покрит със злато, е бил използван за обявяване на Нова година.

Клаксона не е бил музикален инструмент в смисъл, че е бил използван за свирене на мелодии, тъй като е произвеждал само два хармоника (втория и третия), но е служил като сигнален инструмент и се споменава по-често в Библията от всеки друг музикален инструмент. Тръбата е била използвана, за да предупреди хората на планината Синай за приближаващото божествено проявление (Изм. 19:16, 19; 20:18). Тръбенето на седем такива рога е било знак за падането на стените на Йерихон (Исус Навин 6:6, 20). Съдиите Аод и Гедеон са дали бойни сигнали с рога (Съдии 3:27; 7:20), както и цар Саул (1 Царе 13:3) и Йоав, генералът на Давид (2 Царе 2:28). Коронацията на Соломон е била обявена с тръбения рог (3 Царе 1:34, 39), както и настъпването на всяко новолуние (Пс. 81:3) и обявяването на юбилейната година (Лев. 25:9). Рогът е бил използван за алармен сигнал, когато опасности заплашвали земята (Неем. 4:18, 20; Йер. 4:5, 19; Езек. 33:3), а в изключителни случаи е споменат като инструмент, чрез който Бог можел да бъде прославен (Пс. 150:3).

Тромпет. — Друга еврейска дума, преведена като „тромпет“ в KJV, е *shafoşerah*, която се среща само веднъж в единствено число (Осия 5:8), но 28 пъти в множествено число. За разлика от „рога“ (евр. *shophar* и *qeren*), тази „тромпет“ е била направена от метал. Числа 10:1, 2 съдържа божествената заповед към Моисей да има „две сребърни тръби“, направени „от цяло парче“, което вероятно означава, че са изковани от един лист метал. Йосиф Флавий, описвайки конструкцията на тези тръби („Древности“, iii, 12, 6), твърди, че те са били прави тръби, дълги малко по-малко от лакът (17,5 инча), малко по-дебели от флейта и завършващи с камбана.

Еврейските монети от II век сл. Хр. изобразяват двойки тръби, които изглежда съответстват по външния си вид на описанието на Йосиф Флавий, но другото древно изображение на двойка тръби от Храма – релефът на триумфалната арка на Тит в Рим, но през 70 г. сл. Хр. след победоносното завръщане на римската армия от похода ѝ в Юдея – показва, че те са много по-дълги.

Една особеност, която все още не е достатъчно обяснена, е фактът, че тръбите изглежда редовно са били използвани по двойки сред евреите. Мойсей е направил две тръби и два такива инструмента са изобразени на древните еврейски монети, както и на Арката на Тит, както вече беше споменато. Двете тръби трябва да са били свирени или заедно, или последователно, и евентуално всяка на различна нота.

Въпреки че египетските тръбачи обикновено са изобразени самостоятелно (фиг. 24), е известен поне един релеф, на който са изобразени двойка тръбачи от времето на Рамзес III в Мединет Хабу (фиг. 25). Последният релеф е поучителен и в други отношения, тъй като показва, че дървени форми са били поставяни, когато тръбата не е била използвана, за да се предотврати огъването или вдлъбването ѝ, тъй като по това време не е бил известен процес за втвърдяване на среброто.

достатъчно, за да може да издържи на грубото отношение, на което е била подложена във военния живот. На илюстрацията, дадена тук, дървената форма е извадена от тромпета и е пъхната под мишницата на изпълнителя, докато той свири на инструмента. В гробницата на Тутанкамон са открити две тромпети, едната от сребро, а другата от бронз, които също са съдържали дървени форми за защита. Въпреки че са на около 33 века, двете тромпети на цар Тутанкамон са толкова добре запазени, че все още могат да се използват и са били свирени през април 1939 г. от диригента Дж. Тапърн от английските хусари. Записът, направен по това време, е бил излъчван от време на време от Би Би Си.

Еврейските тръби са били използвани за тревога (Числа 10:9), а също и във връзка с Храмова музика (2 Лет. 5:12, 13 и др.).

IV. Допълнителни бележки

Заглавията на някои псалми съдържат някои неясни думи, които в различни периоди са били считани за обозначения на музикални инструменти, като например негинот (Пс. 4, 6, 55 и др.), гитит (Пс. 8, 81, 84) и шеминит (Пс. 6, 12), но които вероятно не обозначават музикални инструменти, а мелодии или стилове на пеене. Негинот може да се отнася до музиката на струнни инструменти.

Еврейската дума minnim в Пс. 150:4 е правилно преведена като „струнни инструменти“ в KJV, тъй като не обозначава конкретен инструмент, а цяло семейство, включително арфа, лира и цитра.

Инструментите, изброени в Дан. 3:5, 7, 10, 15, които съставляваха оркестъра на Навуходоносор, са обяснени в коментарите към тези текстове, тъй като не са споменати като принадлежащи към еврейския музикален живот, с който се занимава тази статия.

Тъй като музикалните инструменти на древните евреи са класифицирани в тази статия под имена, които би трябвало да имат според съвременните археологически доказателства и които се различават значително от имената, дадени им в KJV, библейските имена са изброени тук с препратки към страниците, на които са разгледани в тази статия.

ИМЕНА НА МУЗИКАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ОТ БИБЛИЯТА

На иврит	В KJV В тази статия	Страница
Керен, Корнет	Рог	39
Шофар		
Мена'аним (PCB, кастанета)	Систрум	31
Корнет		
Елселим, Чинели	Чинели	30
Месилтайим		
Чалил Флейта	Двойна флейта или обой	38
Гитит Гитит		41
Кинорска арфа (RSV, лира)	Лира	34
Керен, Рог	Рог	39
Шофар		
Шалишим Музикални инструменти (RSV поле, три-струнен	Триъгълник	32

	инструменти или триъгълници)		
Асор	Десетструнен инструмент (RSV, десетструнна арфа или лютня)	Цитра	36
Негинот Негинот			41
Угаб	Орган (RSV, тръба)	Флейта	38
Чалил	Тръба	Двойна флейта или обой	38
Небел	Псалтир	Арфа	33
Шеминит Шеминит			41
Струнни инструменти			41
	Minnim		
Тоф	Таблет (RSV, тамбура или тимпан)	Барабан	30
Тоф	Тимбрел (RSV, понякога дайре)	Барабан	30
Шофарска тропет		Рог	39
Тромпет		Тромпет	40
Небел 1	Виола	Арфа	33

¹Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (1 гл. 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.